

Slovo trampota v sobě nese svízel, obtíž, strast, starost a těžkost. Četnickými trampotami lze označit osudy Karla Macharta, který zasvětil převážnou část svého života službě v Československém četnickém sboru a vypracoval se z řadového četníka na zkoušku až na velitele četnické pátrací stanice.

Stejnomená kniha dokumentuje profesní kariéru četníka prostřednictvím úryvků služebních předpisů četnictva a zejména formou hlavním představitelem řešených kriminálních případů.

Karel Machart se narodil 2. ledna 1897, byl prostředním ze tří dětí a dle rozhodnutí rodičů se věnoval rolnickému povolání. Rodné Staré Kestřany opustil až v říjnu 1915, kdy narukoval k domobraně a byl vržen rovnou do víru války. Po výcviku v Uhrách, Istrii a v Tyrolích se účastnil bojů v Itálii, kde byl střepinou miny zraněn na levé ruce. Po vyléčení zranění byl odeslán na dovolenou a v březnu 1917 byl rozhodnutím c.k. okresního hejtmanství v Písku pro hospodářské účely do 31. října 1918 zproštěn od domobranecké služby.

Vojně se však nevyhnul. Pod barvami republiky téměř ještě dva roky konal aktivní vojenskou službu na Slovensku, kde se podílel na jeho obsazování, a poté až do konce roku 1920 sloužil na maďarských hranicích. Po návratu ze Slovenska rolnickému synkovi na rodném gruntu nekvetlo štěstí. Starší bratr se oženil a dal mu najevo, že hodlá v rodném domě hospodařit.

Opět v zeleném

Ráno 4. května 1922 absolvoval Karel Machart v budově Zemského velitelství četnictva pro Čechy v Karmelitské ulici v Praze na Malé Straně důkladnou zdravotní prohlídku, při níž byl uznán za služby schopného a po vybavení kopřivovým stejnokrojem a dalšími, pro četnickou službu potřebnými věcmi, a sepsání řady protokolů následovalo složení služební přísahy. Četník na zkoušku Karel Machart byl přidělen k četnickému oddělení č. 12 Chrudim, kde se měl následujícího dne ráno hlásit u velitele oddělení. Zde bylo rozhodnuto, že nově přidělený četník na zkoušku bude přidělen četnické stanici Medlešice.

Staniční velitel, vrchní strážmistr Leznar byl starý služebník, ukázka pravého rakouského četníka, přísný, ale zato spravedlivý. Ve své řeči často používal řadu zažitých německých výrazů. „Probengendarm, víme, si musí být vědom toho, že ačkoliv nosí na veřejnosti četnický stejnokroj, četníkem vlastně vůbec není. Musí se proto svědomitě učit, slušně a zdvořile vystupovat na veřejnosti a v žádném případě se nepouštět s občanstvem do politických debat, anžto četníci jsou apolitičtí, neboť jsou pro všechny bez rozdílu. Rovněž není přípustno nemírné holdování alkoholu a hazardním hrám. To však neznamená, že by si četník nemohl dát pivo

nebo dvě v místním hostinci, či zahrát si partičku mariáše se slušnými lidmi.“

Hned následujícího dne ráno se na dvoře četnických kasáren pod vedením staničního velitele nacvičovalo v plné zbroji „bajonet auf“ a nabíjení karabiny. Po obědě následovala první obchůzka, během které se četnický učedník dozvěděl, co to znamená místní a osobní znalost, a že četnictvo je hodnoceno podle dosažených úspěchů, neboli „erfolků“, a že není možno, aby se četník vrátil ze služby s prázdnou. Když ne se zprávou o zatčení pro zločin, tak alespoň s oznámením nějakého přestupku.

Služba na medlešické stanici byla plná biflování četnických předpisů, ale také malérů a prohřešků proti přísným četnickým předpisům, což bylo vodou na mlýn přísného staničního velitele. Karta se obrací, když četník na zkoušku sám zadrží pachatele zločinu, lupiče, který přepadl pivovarskou účetní a odcizil jí aktovku se 12 tisíci Kčs. Poté následoval nález mrtvoly neznámého muže a zadržení zlodějky sena. Až ve škole četníků na zkoušku v Mnichovicích Karel Machart docenil význam svého biflování paragrafů na stanici, ke kterému ho nutil nenáviděný vrchní. Měl totiž před ostatními kolegy značný náskok a umístil na třetím místě ze 49 frekventantů.

Definitiva

Po úspěšné roční službě na zkoušku byl Karel Machart přijat do definitivního stavu a jmenován strážmistrem. Okamžitě si nechal přišít distinkce, aby lidé ve služebním obvodu viděli, že je již plnohodnotným četníkem. Přísného vrchního strážmistra Leznara vystřídal vrchní strážmistr Ráb, který byl ještě větším monarchistou, jež se ani po pěti letech od vzniku republiky nevyrovnal se zánikem monarchie, a navíc propadl alkoholu. Veškerá tíha služby zůstala na jediném podřízeném četníkovi, strážmistru Machartovi.

Ten však ve volných chvílích začal sepisovat své zážitky ze služby v četnickém sboru. Formou veršů popisoval i některé z řešených případů, které byl nucen zapisovat za neschopného velitele stanice do staniční služební knihy a dalších předepsaných záznamů a zpráv. Případ pokousání občana Horníka, ke kterému došlo dne 7. března 1923 v Třebřichách, a následně nařízenou kontumaci ztvárnil následovně:

Ve Třebřichách „zdravý“ pes – pokousal Horníka,

dnes se tam „psí“ odbejvá – poprava veliká!

Dvaceti a pěti psům – dnes z těla duch vyšel,

kontumace na krku – to zas bude „čísel“!

Své verše psal i na adresu nevhodné četnické výzbroje a poměrů v četnictvu. Pod pseudonymem K. P. (Karel Pitoma) byly dokonce uveřejněny v Četnickém obzoru.

Během dovolené se na posvícenské slavnosti zamiloval do děvčete ze sousední vsi a to se stalo důvodem podání prosby o přemístění k píseckému četnickému oddělení. Prosbu odůvodnil podle pravdy, že chce býti blízko svojí milé, i když přemístěním sledoval i to, že se vysmekne ze spárů vrchního strážmistra Rába. Na kladné vyřízení své prosby však musel čekat téměř rok.

Po letech doma

Ale ani pak nebyla cesta k domovu jednoduchou. Strážmistr Machart musel ještě několik měsíců odsloužit na stanici ve Starém Sedle, neboť pouze zde bylo volné místo. Velitel píseckého četnického oddělení však dal příslib, že při první možné příležitosti bude pan strážmistr přemístěn na píseckou četnickou stanici. Zároveň byl doslova zaskočen dotazem velitele oddělení, kdy hodlá požádat o vydání povolení k sňatku, když chce být nablízku své milé. Jelikož mu dosud nebylo třicet let, ani nemá odslouženou čtyřletou službu u četnictva, která se zpravidla požadovala pro vydání povolení, nenapadlo ho prozatím na sňatek ani pomyslit. Pokud pan oddílový vidí možnost kladného vyřízení žádosti, v tom případě se osmělil a dovolí si požádat okamžitě.

Starosedelský staniční velitel byl opět prototypem rakouského byrokrata a jeho červený nos rovněž mluvil sám za sebe.

Na základě Povolení ke sňatku, podepsaného osobně zemským velitelem četnictva generálem Bohuslavem Knoblochem, vstoupili Karel Machart a Josefa Zobalová v sobotu 6. února 1926 do svazku manželského.

Až dnem 1. října 1926 byl přemístěn přesně dle slibu velitele oddělení štábního kapitána Poláka na četnickou stanici do Písku. Služba v okresním městě byla zcela jiného rázu, než na předchozích působištích. Velitel stanice vrchní strážmistr Komárek byl mužem na svém místě. Karel Machart se každým dnem dozvídal spoustu nového a rovněž tak on svým kolegům předával jím získané zkušenosti z četnické služby. Jak se zdá, v Písku Austrii již dávno nadobro odzvonilo...

V roce 1927 zaznamenala písecká četnická stanice úspěch, představovaný dopadením vůdce tlupy potulných cikánů Jakuba Vrby, zvaného Bagro, a jeho konkubíny Klocové, na němž se podílel i strážmistr Machart. Ten rovněž jako pohotovostní četník přijímal oznámení Marie Lepeškové, že spáchala vraždu svého o několik desítek let staršího manžela, gymnaziálního profesora Lepešky.

Samé novoty

Četnická správa přichystala výkonnému četnictvu u příležitosti desátého výročí vzniku republiky nečekaná překvapení. Po letitých diskusích a hlavně protestech výkonných četníků zavedla od 1. května 1928 služební přilby pro výkonné četnictvo. Ty byly zhotoveny z králíčích a zaječích chlupů, ztužených šelakem, a opatřeny kováním a podbradkem. Četníci se díky teplému letnímu počasí záhy přesvědčili, jak se pod neprodyšnou přilbou potí vlasy. A to ještě netušili, že v mrazech budou k jejímu kování přimrzat ušní boltce. A aby toho nebylo málo, a „návrat“ k Austrii byl úplný, byla ministerským výnosem ze 14. září 1928 zavedena do četnické výzbroje i těžká služební šavle.

Kromě popsaných nepopulárních opatření učinila četnická správa i jeden dobrý skutek. Za účelem zkvalitnění výkonu pátrací služby zřídila dnem 1. ledna 1928 u všech okresních četnických velitelství v sídlech krajských soudů, tedy i u píseckého, pátrací stanice. V celé republice se jednalo celkem o čtyřicet takzvaných „pátraček“ neboli „stíhaček“, jak se novým útvarům díky jejich vybavení motorovým kolem s postranním vozíkem, což byl první motorový dopravní prostředek u výkonného četnictva, říkalo.

Zatímco doposud výkonní četníci konali službu zásadně pěšky a výjimečně na kole, ať erárním či soukromém, příslušníci pátraček se vozili na motorovém kole, neboť jejich služební obvod

zahrnoval dva až čtyři politické okresy. Nechtěně však tím došlo k rozkolu v četnictvu, které se začalo rozdělovat na četníky, kteří chodí, a na ty, kteří se vozí. Výkonní četníci z jednotlivých stanic koukali na pátračky a jejich pracovníky s určitým opovržením, přestože byli pro jejich službu přínosem. Strážmistr Machart si jako jeden z mála řadových četníků uvědomil přínos zřízení pátracích stanic a uvědomil si, že služba na pátrače, to by bylo to pravé.

Kvalifikace

Na konci každého roku zpracovávali okresní četniční velitelé podklady pro zpracování kvalifikačních listin. Sepisovali dosažené úspěchy, ale i hříchy jednotlivých podřízených četníků za uplynulý rok, aby je předložili k projednání kvalifikační komisi v čele v velitelem četnického oddělení. Každý četník se vždy před koncem roku snažil co nejvíce vylepšit své skóre, nebo alespoň si ho na poslední chvíli nepokazit. Kvalifikační listina byla pro četníka doslova zaklínadlo k postupu.

Karel Machart, otec již tříleté dcery Zdeňky, si uvědomil, že služba u četnického sboru je jeho životním posláním, a proto se začal zajímat o možnost podat si žádost k přijímacím zkouškám na hodnostní školu. Stejně jako jeho starší kolegové, usilující o absolvování školy pro výcvik velitelů stanic či o povýšení, si uvědomoval význam kvalifikačního řízení. Prozatím strážmistr Machart procházel s velmi dobrou kvalifikací. Ke dni desátého výročí nastoupení k četnictvu byl vzhledem k velmi dobré kvalifikaci po celou dobu služby od 1. června 1932 povýšen do hodnosti štábního strážmistra. S radostí si připevnil na výložky druhou, tvrdě vyslouženou ramenní pásku.

Osmělil se a podal si žádost o vykonání přijímací zkoušky do hodnostní školy. Na 14. června 1932 byl pozván spolu se dvěma stovkami četníků z celých Čech do Prahy k přijímacím zkouškám na školu pro výcvik velitelů stanic. Ačkoliv přijímací řízení absolvoval s velmi dobrým prospěchem, čekal na nástup do hodnostní školy až do března 1934. Machartovým nejoblíbenějším předmětem byla Služba pátrací a daktyloskopická. Kromě toho, že měl v dané oblasti bohaté zkušenosti, se při přednáškách a rozpravách dozvěděl mnoho zajímavých informací o nových metodách a prostředcích, které využívají při své činnosti četnické pátrací stanice a Ústřední četnické pátrací oddělení v Praze.

Štábní strážmistr Machart, studující téměř na samé čtyřky, ukončil hodnostní školu s vyznamenáním. Při hodnocení pořadí celkového prospěchu se umístil na třetím místě z 96 frekventantů.

Kariéra

Při vyřazení ze školy bylo štábnímu strážmistru Machartovi k jeho nelibosti oznámeno rozhodnutí zemského velitele o jeho přemístění na četnickou stanici v Týně nad Vltavou. Služba je služba a nikoho nezajímá jeho odloučení od manželky a malých dětí. Půl roku tedy ještě strávil v Týně nad Vltavou.

V životě četníka je poskromnu příjemných událostí. Jednou z nich bylo povýšení, které s sebou kromě změny distinkce přinášelo i zvýšení služného. Dnem 1. května 1935 byl Karel Machart povýšen do hodnosti praporčíka. Předpokladem k povýšení do této hodnosti bylo odsloužení nejméně 10 roků ve výkonné službě a úspěšné absolvování hodnostní školy. Karel Machart měl

ke dni povýšení odslouženo třináct let.

Dnem 1. července 1935 byl praporčík Machart jako zástupce velitele přemístěn na četnickou pátrací stanici do Českých Budějovic. Jeho radost byla dvojnásobná. Stal se nejenom zástupcem velitele stanice, ale zároveň se dostal na pátračku. Pátrací služba ho vždy velmi zajímala. Ve skrytu duše toužil o službě na pátrací stanici již od doby jejich zřízení v roce 1928. A nyní je v Budějicích dokonce zástupcem velitele!

Předpokladem služby na pátračce však bylo absolvování odborného pátracího kurzu, pořádaného Ústředním četnickým pátracím oddělením v Praze. A tak nezbyvalo, než nastoupit opět do školy. Tentokrát se však nejednalo o školu v pravém slova smyslu. V osmitýdenním kurzu se jeho absolventi seznámili se systémem výkonu a řízení pátrací služby u četnictva a s nejnovějšími metodami a prostředky používanými v pátrací službě. Machartův spolužák ze školy pro četníky na zkoušku praporčík Ladislav Havlíček přednášel o mechanoskopii, s níž slavil úspěchy v boji proti lupičům pokladen. Posluchače mimo jiné zaujal jeho výrok, že na místo činu musí četník vstupovat tak opatrně, jakoby se vracel domů ve tři ráno z flámu...

Praporčík Machart po složení závěrečných zkoušek, které opět absolvoval s velmi dobrým prospěchem, pln nových znalostí a hlavně očekávání nastoupil na českobudějovickou pátračku. Ihned při nástupu do funkce se mu díky výborné osobní znalosti z působení na písecké četnické stanici podařilo vypátrat pachatele krádeží vloupáním, kterého se na Českobudějovicku dopouštěl jistý František Hazuka z Purkartic u Písku. Tímto svým úspěchem okamžitě stoupl na ceně jak u podřízených, tak u velitele stanice.

Přes spoustu úkolů, spojených s funkcí zástupce velitele pátračky, stále pokračoval v psaní památníků ve verších a doplňoval je kresbami. Vůdcem služebního psa Boye byl štábní strážmistr Antonín Kohout. Samo o sobě již vyvolávalo úsměv, když se říkalo, že stopující pes vede Kohouta. Když se však přihlédlo k diskutabilním schopnostem služebního psa, říkalo se, že Kohout vede psa. Na přelomu let 1936-37 se českobudějovická pátračka dokonce potýkala s činností mezinárodních kasařů.

Počátkem června obdržel praporčík Machart denní rozkaz zemského velitele v Praze č. 90/1937, podle něhož je dnem 3. července 1937 pověřen vedením četnické pátrací stanice Tábor. Po dvou letech ve funkci zástupce velitele českobudějovické pátračky a po patnácti letech služby u četnického sboru se stal Karel Machart velitelem jedné ze čtyřiceti dvou pátracích stanic v republice.

Táborská pátračka se v září 1937 zabývala loupežnou vraždou listonoše a její pachatel byl dopaden v součinnosti s Machartovými bývalými kolegy z pátračky v Českých Budějovicích. V únoru 1938 probíhalo pátrání po dvouleté holčičce, jejíž mrtvolka byla nalezena až po čtyřech týdnech. Karel Machart uvedený případ popsal v článku, který byl pod názvem Mánička se nám ztratila otištěn v časopise Bezpečnostní služba. Jméno autora však bylo uvedeno chybně - K. Machat.

I v tak ponuré době, která byla po květnové mobilizaci, se našel důvod k oslavě v táborských četnických kasárnách. Ve Věstníku četnictva č. 11, vydaném 26. července 1938, bylo mezi jinými oznámeno i povýšení praporčíka Karla Macharta. Být vrchním strážmistrem to už je pane hodnost! Tři stříbrné trojčipé hvězdy nahradila jedna pěticípá a nárameníky byly navíc olemovány stříbrnou sutaškou. To byl důvod k pořízení nové extrovní uniformy.

Mračna se stahují

Po podpisu Mnichovské dohody se služební obvod četnické pátrací stanice Tábor zmenšil o část území politického okresu Jindřichův Hradec. Vrchní strážmistr Machart musel verdikt rozhraničovací komise vyznačit do staniční služební mapy, v níž zvýraznil novou říšskou hranici. I přes neutěšenou politickou situaci v Evropě se Karel Machart neustále věnoval sebevzdělávání v právu, kriminalistice a kriminologii. Ve snaze snížit počet krádeží jízdních kol navrhl velocipedový zámek s vlasteneckým názvem „Blaník“, který dne 4. prosince 1938 přihlásil Patentnímu úřadu Československé republiky a žádal o udělení patentu na uvedený vynález.

Časně ráno 15. března 1939 byl vrchní strážmistr Machart povolán k veliteli oddělení majoru Beutlerovi, který mu sdělil, že podle právě došlé telefonické zprávy překročí říšské vojsko státní hranice a obsadí na základě dohody mezi státním prezidentem doktorem Emilem Háchou a říšským kancléřem Adolfem Hitlerem území Čech a Moravy, které bude jako Protektorát připojeno pod ochranu k Říši, zatímco na území Slovenska byl již předchozího dne vyhlášen samostatný Slovenský štát. Vrchní Machart byl upozorněn, že nesmí být kladen německé branné moci žádný odpor a všechna tři služební vozidla pátrací stanice musela být vyslána s rozkazy pro jednotlivá okresní četnická velitelství a četnické stanice.

Na táborské pátračce zavládl smutek. Přítomné osazenstvo záhy začalo s „úklidem“. Všechny důvěrné spisy, špiónážní materiál a fotografie, pořízené pátrací stanicí na základě služebního předpisu G-VII-9 „Součinnost četnictva ve vojenském zpravodajství“, byly spáleny, aby se nedostaly do rukou Gestapa, jehož „pověst“ dávno překročila hranice říše. Přes nastalou situaci český národ zpočátku neopouštěl humor. O Němcích kolovala řada anekdot. Například: Tulák ukrývá pod kabátem ukradenou slepici a když se ho na ní ptá četník, tulák sebevědomě odpovídá, že ji neukradl, nýbrž že slepice je pod jeho protektorátem...

Na konci srpna 1939 byla táborská pátrací stanice přivolána do Mladé Vožice, kde došlo k požáru obrovského skladiště obilí. Jednalo se o čtyřposchodovou budovu špýcharu, v níž shořelo asi 130 vagónů ovsa. Gestapo sice nechalo zatknout 17 významných místních osob, ale případ neobjasnilo. Vrchní strážmistr Machart se nestačil divit nad Gestapem používanými vyšetřovacími metodami. Ti neměli o kriminalistice ani sebemenší ponětí. Až pozdě v noci dorazil na místo velitel oddělení major Beutler. Ten, když viděl, že se Němci nemohou pohnout v pátrání z místa, navrhl, že osobně bude řídit pátrání. Zpočátku bylo vyšetřování vedeno s cílem zjistit příčinu požáru v elektroinstalaci či v samovznícení obilí. Po Mladé Vožici se však začalo povídat, že v požáru má prsty ředitel družstva Mikl, který se při opakovaném výslechu k činu doznal. Uvedl, že mu chybělo ve skladu 13 vagónů obilí a že uvedený schodek hodlal zakrýt požárem již v době mobilizace, kdyby bylo nařízeno vyskladnění obilí. Sice se pátračce nepodařilo svést požár na nešťastnou náhodu, tak jak původně vrchní strážmistr Machart zamýšlel, ale podařilo se alespoň zpracovat udání na ředitele Mikla tak, že nebyl souzen za sabotáž, za níž by mu hrozil i trest smrti, ale byl při opakovaném soudním líčení byl odsouzen k trestu vězení na 8 let.

V odboji

Při návratu hlídky pátrací stanice z výjezdu do Tábora byl pan vrchní upozorněn Františkem Kamberským, že hodlají zatarasit silnice řetězovými zátarasy, aby Němci nemohli odjet a mohli být odzbrojeni. Důvodem k pozdvižení a zaplnění ulic města lidmi byla rychle rozšířená zvěst o odjezdu praporu Schupo z Tábora. Hitlerovu Německu totiž lidé předpovídali krátkou

budoucnost. Karel Machart doporučil prozatím nic nepodnikat, než získá spolehlivé informace. Na četnickém oddělení zjistil, že ačkoliv Schutzpolizei Batallion odjíždí, mají Němci situaci pevně v rukách. Vzkázal tedy Kamberskému, aby nic nepodnikal. Pověsti o tomto tábořském „povstání“ se přesto donesly až do Prahy.

Svým jednáním se vrchní strážmistr Machart v podstatě zapojil do tajného odboje. Následně zjistil, že je do něho zapojena i budějovická pátračka. Její příslušníci měli ukryty bedničky ručních granátů a zbraně a dokonce tiskli protiněmecké letáky. Jeden den je natiskli, druhý den ve službě rozhodli a třetí den podle pokynů Gestapa pátrali po jejich šířitelích. Při návštěvě Ústředního četnického oddělení v Praze se od svého kolegy ze školy pro výcvik četníků na zkoušku vrchního strážmistra Ladislava Havlíčka dozvěděl, že dokonce musel změnit typy svého psacího stroje, neboť na něm psal letáky, po kterých Gestapo usilovně pátrá.

Koncem října 1939 přijela do Tábora budějovická pátračka a strážmistr Václav Hrneček předal Karlu Machartovi tajnou vysílačku zabalenou v kufříku. Vysílačka byla určena pro tábořskou skupinu armádních důstojníků v odboji. Pokud vysílačku přijme, je zapojen v odboji. Pokud ne, odveze ji Hrneček zpět do Budějovic. Souhlas se zapojením do odboje Karel Machart vyslovil bez zaváhání, ačkoliv si byl vědom, že vyzrazení znamená jistou smrt. Kufřík měl po několik dnů uschován ve skříni na pátrací stanici. Když se manželce podřekl o svém zapojení do odboje, odnesl ho na její doporučení pro jistotu domů. Zhruba po třech týdnech si po sdělení smlouvaného hesla vysílačku odnesl poštovní úředník František Knotek.

Táborská, ale i budějovická pátračka se snažily v rámci svých možností nevyšetřovat případy namířené proti Němcům, jednalo se převážně o rozšiřování letáků a prošetřování anonymních udání hromadně zasílaných Gestapu.

V pátek 23. února 1940 večer, krátce poté, co se Karel Machart vrátil ze služby do tábořského bytu a snažil se naladit poslech zahraničních zpráv z Grenoblu, rozezvučel se zvonek u dveří. Po přeladění přijímače šel otevřít. Za dveřmi stála trojice mužů se vztyčenými pravicemi a slovy „Heil Hitler“ vtrhli do bytu. Gestapo! Karlu Machartovi bylo hned jasné, kolik uhodilo. Gestapo totiž zatýkalo jednotlivé členy odbojových organizací a na základě jejich brutálních výslechů se dovídalo o dalších, které následně také zatýkalo. Tábořští gestapáci si navzájem gratulovali k „haftu“, což nasvědčovalo tomu, jaký Machartovu zatčení přikládají význam. Od jejich šéfa Reistra si vyslechl: „Tak tohle je to vychvalované, nám věrné protektorátní četnictvo – velezrádná verbež!“

Noc strávil v samovazbě, ale oči ani nezamhouřil. Dobře znal gestapácké metody, a tudíž věděl, co ho čeká. Dlouholetý žalář a nebo rovnou smrt. Přesto se snažil soustředit se a přemýšlel, jak bude mluvit při dalších výsleších. Vykonstruoval si verzi o neznámém známém muži, který mu kufřík přinesl a požádal ho o jeho úschovu. Přemýšlel, co řeknou při výslechu jeho žena, děti a ostatní zatčení. Došel k závěru, že se nesmí za žádnou cenu přiznat.

Na přímluvu velitele četnického oddělení majora Beutlera dokonce Karla Macharta mohla navštívit manželka. Major Beutler byl sice německé národnosti, ale nebyl nacistou a opakovaně se za vrchního strážmistra Macharta i ostatní četníky u gestapáků přimlouval.

Na sousední cele byli vedle politických vězňů pachatelé kriminálních trestných činů, kteří samozřejmě četníky neměli v lásce. Lupič pokladen Rudolf Kníže, kterého vrchní Machart usvědčil na tři a půl roku, a František Starý, jehož na podzim minulého roku usvědčoval z vraždy četníka. Zatímco se s kasařem Knížetem při práci na zahradě spřátelili, Starý na něho poslal prostřednictvím manželky do Berlína stížnost, v níž ho obvinil ze skutků proti Německu. Mimo jiné i tuto věc zlikvidoval velitel četnického oddělení major Beutler.

Dvojí propuštění

Až po dlouhých sedmnácti měsících 11. července 1941 byl Karel Machart propuštěn z vězení s tím, že je rehabilitován. Současně byl napomenut k opatrnosti a aby nikde nemluvil o organizaci, do jejíž činnosti se zapojil. Následující den se vrchní strážmistr Machart hlásil u velitele četnického oddělení majora Beutlera. Ačkoliv se major Beutler za něho opakovaně přimlouval u Gestapa i u Lidového soudu v Drážďanech, záleželo rozhodnutí o jeho setrvání ve službě na úřadu říšského protektora.

Po několika dnech vrchního strážmistra Macharta předvolal k audienci osobně ministr vnitra, generál četnictva Josef Ježek. Když hovořili mezi čtyřma očima, ptal se, jak se mu dařilo v době věznění a zdali jednal vědomě. Karel Machart odpověděl vyhýbavě, neboť nevěděl, co si o tom všem má myslet. Generál Ježek, který se dobře znal se zastupujícím říšským protektorem von Neurathem, vycítil, že se za Machartovu nevinu nemůže stoprocentně postavit, a proto mu navrhl propuštění.

V době věznění byl Patentním úřadem v Praze vyzván k doplnění patentové přihlášky, mimo jiné bylo sděleno, že: Název „Blaník“ je vyloučen, poněvadž neobsahuje věcné označení podstaty vynálezu. Uvedenou patentovou přihlášku Karel Machart odvolal. Jako bývalý četník měl Karel Machart v Zátaví, kde po propuštění bydlel, na starost vedení policejního hlášení. Přitom za nepřihlášení osoby v době heydrichiády hrozil i trest smrti. Dokonce i slabomyslného Ludvíka Matouše, který přišel v tu dobu do vsi, postihlo za nepřihlášení několikaměsíční věznění. V rodině Tydlitátů v roce 1943 zatkl gestapo muže, který u nich nebyl policejně hlášen, ačkoliv u sebe měl přihlášku s otiskem razítka obce Zátaví. Karlu Machartovi, odpovědnému za policejní přihlášky, tím pádem opět hrozilo zatčení a vyšetřování.

Znovu ve službě

Počátkem května 1945 vypukla v Protektorátu revoluce. Karel Machart se hned 5. května 1945 přihlásil v nedalekém Písku z nucené penze k četnické službě. Rodina Machartových se po letech konečně mohla přestěhovat do svého rodinného domku v Písku. Na půdě domu Karel Machart našel před okupací zde ukrytou karabinu a pistoli.

Na základě výnosu ministra vnitra č. IV-7712/1946-Va/3 ze dne 18. dubna 1946 byl vrchní strážmistr SNB Karel Machart, zařazený na písecké stanici SNB, povýšen se zpětnou platností od 28. října 1943 do hodnosti poručíka výkonného. Od počátku srpna 1946 se stal III. důstojníkem Oblastního velitelství SNB Písek a dne 11. listopadu 1946 mu byla prezidentem republiky udělena jako uznání vynikajících vojenských činů mimo boj Československá vojenská medaile za zásluhy I. stupně. Dekret k medaili číslo 17.849 podepsal ministr národní obrany generál Ludvík Svoboda. Se zpětnou účinností od 1. května 1945 byl dne 25. ledna 1947 Karel Machart povýšen do hodnosti nadporučíka výkonného a ke dni 28. února 1949 odešel vzhledem ke svému zdravotnímu stavu na vlastní žádost do trvalé výslužby.

Na životních osudech Karla Macharta, které jsem nazval četnickými trampotami, je ukázána naprostá pravdivost latinského přísloví PER ASPERA AD ASTRA – přes obtíže ke hvězdám.

JUDr. Michal Dlouhý

Foto: archiv autora